

УДК 332.81:331.107.5

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА**

*В. Гарбариніна, аспірант, Є. Матвійшин, к.е.н.
Львівський регіональний інститут державного управління,
Ю. Фабрика, к. т.н.
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. У сфері житлово-комунальних послуг багатьох міст існує проблема “замкнутого кола”: зношеність обладнання та інженерних мереж не дає змоги надавати послуги належної якості, а споживачі через це не вмотивовані платити за них. Тут має місце низький рівень ринкових відносин, а фінансові проблеми у цій галузі складні і взаємопов'язані. Тариф не виконує функцію економічного регулятора. Розміри тарифів на житлово-комунальні послуги не покривають їх собівартості, майже в усіх тарифах відсутня інвестиційна складова, що не стимулює комунальні підприємства до ефективної діяльності, енергозбереження та не дає змоги підприємствам галузі планувати і вживати заходів з модернізації обладнання та мереж, впроваджувати енергоефективні технології й обладнання.

Слабке фінансове становище зумовлене недостатнім надходженням коштів, а це, у свою чергу, є наслідком невідповідних тарифів і несплати рахунків. Ситуація з тарифами і несплатою рахунків тісно пов'язана з неспроможністю споживачів платити за житлово-комунальні послуги, тепло, що, у свою чергу, є результатом неефективного кінцевого споживання і відсутністю можливості скоротити споживання, а також слабкої системи соціального захисту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Описані проблеми загострюються під час кризових періодів. Для збереження стратегічно важливих об'єктів державної власності одним із важливих інструментів подолання негативних наслідків цих процесів без втрат для перспектив держави стає поєднання ресурсів держави та бізнесу.

Як засвідчує міжнародний досвід, найпоширенішими сферами державно-приватного партнерства є: житлово-комунальна сфера (виробництво й транспортування електроенергії, водопостачання, експлуатація та благоустрій); будівництво й утримання автошляхів; енергозбереження; експлуатація будівель бюджетного сектору економіки. Досить поширеним у промислово розвинених країнах світу є також застосування програм

державно-приватного партнерства як складових інноваційної політики. Йдеться про правові й організаційні механізми, які стимулюють кооперацію приватних компаній із державними університетами і дослідницькими інститутами, спрощують доступ приватних наукових центрів до результатів наукових розробок, отриманих за рахунок державних коштів, делегують приватним чи державно-приватним фондам або банкам повноваження щодо надання державної допомоги на реалізацію інноваційних проектів тощо [1].

Постановка завдання. Сучасні дослідження з питань державно-приватного партнерства недостатньо відображають позитивний досвід реалізації цього механізму в житлово-комунальній сфері. Завдання нашого дослідження – показати приклади застосування державно-приватного партнерства для їх поширення з метою вирішення проблем модернізації об'єктів житлово-комунального господарства.

Виклад основного матеріалу. Можливості для поєднання ресурсів держави, місцевих громад та бізнесу надають Закон України “Про державно-приватне партнерство” від 01.07.2010 р. (№ 2404-VI [2] та Порядок проведення конкурсного відбору пілотних проектів у сфері житлово-комунального господарства, затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 05.04.2011 р. № 26 [3].

Прийняття зазначеного закону створило сприятливі умови для підвищення конкурентоспроможності економіки країни та залучення інвестицій. Зокрема суттєва частка інвестиційних потреб житлово-комунальної сфери України може бути забезпечена через прямі інвестиції й виконання інвестиційних зобов'язань приватними партнерами.

Державно-приватне партнерство – система відносин між державним та приватним партнерами, за реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) діючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та користуванні (експлуатації) такими об'єктами.

Основними принципами державно-приватного партнерства є:

- поєднання інтересів державного та приватного партнерів з метою досягнення взаємної вигоди;
- об'єкти державно-приватного партнерства не підлягають приватизації й перебувають у державній або комунальній власності на весь термін дії договору;

- дотримання прав та інтересів споживачів товарів (робіт, послуг), вироблених (наданих) у рамках реалізації державно-приватного партнерства.

Для використання переваг державно-приватного партнерства доцільно мати алгоритм його реалізації, який ґрунтується на відповідних нормативно-правових актах. Відповідну послідовність дій наведено далі на прикладі модернізації котельні у смт. Володимирець Рівненської області, де у 2011 році був реалізований проект “Підвищення якості послуг теплопостачання на засадах державно-приватного партнерства” (далі – Проект).

1. На початковому етапі підготовки Проекту був обраний об’єкт державно-приватного партнерства (котельня смт. Володимирець по вул. Шевченка, 11), що перебуває у комунальній власності Володимирецької селищної ради.

2. Комунальним підприємством “Володимирець-Енергія-Плюс” Володимирецької селищної ради підготовлено пропозиції про здійснення державно-приватного партнерства щодо об’єкта комунальної власності та подано на розгляд селищної ради.

3. Зроблений аналіз ефективності здійснення державно-приватного партнерства та виявлення можливих ризиків, пов’язаних із його реалізацією. Зокрема детально обґрунтовано соціально-економічні та екологічні наслідки здійснення державно-приватного партнерства; порівняння основних показників реалізації проекту (рентабельності, рівня витрат, якості послуг тощо) із залученням приватного партнера та без такого залучення; виявлення видів ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ризиками; визначення форми реалізації державно-приватного партнерства. Проектна документація розроблена ТзОВ “Енерго-Еко-Консалтинг” та затверджена Володимирецькою селищною радою.

4. Володимирецька селищна рада прийняла рішення про здійснення державно-приватного партнерства й оголосила проведення конкурсу з визначення приватного партнера. На участь у конкурсі подав заявку лише один претендент – підприємство “ГлобалТехнолоджи” ХОО ВОІ СОІУ (м. Харків), з яким було укладено договір.

5. Підприємство “ГлобалТехнолоджи” ХОО ВОІ СОІУ розробило проект встановлення утилізатора тепла водонагрівального типу, який погодив КП “Володимирець-Енергія-Плюс”.

6. Оголошення про результати проведення конкурсу з визначення приватного партнера було опубліковано у газеті “Володимирецький вісник”.

7. Відповідно до додатку 2 і 3 Порядку проведення конкурсного відбору пілотних проектів у сфері житлово-комунального господарства були підготовлені реєстраційна картка Проекту та опис Проекту.

8. У рамках реалізації проекту було підписано протокол про наміри спільної реалізації проекту.

9. Проект було подано на конкурс у серпні 2010 року і реалізовано у 2011 році.

Висновки. Завдяки використанню механізму державно-приватного партнерства розширюються можливості для модернізації об'єктів житлово-комунального господарства. Наведений алгоритм реалізації відповідного проекту може стати корисним для здійснення таких заходів у містах України на підставі зазначених нормативно-правових актів. Напрямами подальших досліджень може бути застосування державно-приватного партнерства з реалізації проектів в екологічній сфері, що особливо актуально для забезпечення сталого розвитку країни.

Бібліографічний список

1. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні : нац. доповідь / К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін та ін. – К. : Держкомпідприємство, 2008. – 226 с.

2. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.

3. Порядок проведення конкурсного відбору пілотних проектів у сфері житлово-комунального господарства, затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 05.04.2011 р. № 26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0527-11>.

Гарбариніна В., Матвійшин Є., Фабрика Ю.. Реалізація проектів модернізації житлово-комунальних об'єктів через механізм державно-приватного партнерства

Описано проблеми вітчизняного житлово-комунального господарства. Запропоновано використовувати для модернізації об'єктів механізм державно-приватного партнерства, який дає змогу об'єднати ресурси держави, місцевої громади і бізнесу для вирішення таких проблем.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, державно-приватне партнерство, проекти модернізації.

Habarynina V., Matviishyn Je., Fabryka Ju. Realization of projects of housing and communal objects modernization through the mechanism of state-private partnership

The problems of the home housing and communal services are described in the article. It is suggested to use the mechanism of state-private partnership for modernization of objects. It gives an opportunity to unite the resources of the state, local community and business for the decision of such problems.

Key words: housing and communal services, state-private partnership, projects of modernization.

Гарбарынина В., Матвишин Е., Фабрика Ю. Реализация проектов модернизации жилищно-коммунальных объектов с использованием механизма государственно-частного партнерства

Описаны проблемы отечественного жилищно-коммунального хозяйства. Предложено использовать для модернизации объектов механизм государственно-частного партнерства. Он дает возможность объединить ресурсы государства, местной общины и бизнеса для решения таких проблем.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, государственно-частное партнерство, проекты модернизации.